

om „Prøve i Religionen“ og „Fremgang i Religionen“; men her er i § 1 kun Tale om Prøve i Religionskundskaber, og, som bekendt, er dette jo noget ganske Andet end Religionen. Det skolebesøgende Barn, som har de allerbedste og meest udmærkede Religionskundskaber, har maaskee ingen Religion, og det Barn, der har den allerbedste Religion, er maaskee mest uvidende med Hensyn til Religionskundskaben, saa at det forekommer mig, at den ærede Minister strengt maatte skjelne imellem Prøve i Religion og Prøve i Religionskundskaben; thi Religionen kan Ungen — jeg tør sige, hverken Provst eller Biskop — prøve; Ungen af dem kan prøve, hvorvidt Børnene have Religion, eller hvorvidt de have gjort Fremgang deri, dette ligger udenfor den menneskelige Eone; men jeg antager, at den ærede Minister har meent Religionskundskaber, og at det kun er en Følge af den daglige Talebrug, at han er kommen til at tale om Religion i Stedet for Religionskundskaber. — Hvad hans Bemærkninger til § 2 angaaer, da have de gjort et meget sørgeligt Indtryk paa mig; thi der er jo i § 2 kun Tale om at skaffe de saakaldte Fristoler en, som det forekommer mig, meget naturlig Ret. Naar man i det Hele vil indrømme, at der maa være Fristoler, anseer jeg det for en Selvfølge, at man ogsaa maa gaae til at give dem den Ret, her er Tale om; men under de Betingelser, som den ærede Minister opstillede, bleve disse Skoler ikke Fristoler, men Statskoler. Den ærede Minister sagde ogsaa, at de skulde vinde offentlig Anerkjendelse ved at man indorganiserede dem under det almindelige Skolevæsen; men Fristolens Natur er netop den, ikke at lade sig indorganisere under det offentlige Stats-Skolevæsen, og man vil ogsaa see af de Forbringinger, som den ærede Minister opstillede, at han tilfulde har meent, hvad han sagde, naar han htrede, at de for at faae en saadan Ret skulde indorganisere sig; thi han forlangte, at de skulde meddele en Plan for deres Virksomhed, holde en Journal, opgive hvilke Bøger de vilde bruge til deres Religionsunderviisning og til Læsebøger, og den ærede Minister kom siden til at antyde, at disse skulde forelægges for Skoledirektionen. Han sagde det ikke udtrykkelig; men det forekommer mig

at ligge i hans Udvikling, at han ikke meente, at det var tilstrækkeligt, at de oplyste dette, at de sendte en Plan, at de holdt en Journal og meddeelte, efter hvilke Bøger de indrettede Religionsunderviisningen, og hvilke Læsebøger de holdt; men at det tillige maatte være forbeholdt Skoledirektionen at afgjøre, om den fandt denne Lærebog og Læsebog saaledes, at den vilde anerkjende dem; thi dersom der ikke fordreides en saadan Sanktion, vilde det ikke være af stor Betydning, at de anmeldte, hvilke Bøger de vilde bruge, naar Skoledirektionen dog skulde være forpligtet til at anerkjende dem, hvorledes de end vare; det maa vist have været den ærede Ministers Mening, at naar Skolens Bestyrer meldte dette, skulde Skoledirektionen kunne bedømme, om disse Bøger vare saadanne, at Skolen maatte faae de Rettigheder, her ere omtalte. Dernæst gaaer den ærede Minister jo netop i samme Retning, naar han mener, at Sætningen „andre Indberetninger om Skolens Tilstand kunne ikke fordres“, skulde gaae ud; thi den ærede Minister sagde udtrykkelig, at det er umuligt at sige, hvilke Indberetninger man kunde faae ifinde at forlange; men netop dette viser, at det er rigtigt, at her staaer, at andre Indberetninger ikke kunne fordres. Provster og Biskopper see i Reglen ikke med gunstige Øine til disse Skoler — det nytter ikke at sige Andet, end hvad der er Tilfældet. Det er derfor her foreslaaet, at Lærerne skulde examinere, fordi man ellers frygter for, at Provsterne og Biskopperne, som maaskee i Statskolerne lade Lærerne examinere, skulde i disse Skoler ikke lade Lærerne examinere, fordi de ved deres egen Examination vilde stille Børnene ugunstigere, end disse vilde være stillede, naar Lærerne selv examinerede. Hvor der er en velvillig Stemning hos Provsterne og Biskopperne, vilde dette ikke stee; men da det er den almindelige Mening, at Provsterne og Biskopperne i Reglen ere imod disse Skoler, mener man, at denne Tjælfelse vil, dem selv ubevidst, gjøre sig gjældende derved, at de i Reglen selv ville examinere. Jeg troer, at Fristolerne langt hellere maae undvære at faae, hvad her er tilfattet, end tage det paa de Betingelser, den ærede Minister har stillet. Fristolerne ere efter min fulde Overbeviisning i